

แบบรายงานการประชุม/ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน

หน่วยงาน ศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ-สกุล นางสาววิวรรรณ ศรีสวัสดิ์

ตำแหน่ง บรรณารักษ์

กลุ่มบุคลากร สายวิชาการ

สายสนับสนุนวิชาการ

๒. หลักฐานหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องประชุม/ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน

การประชุมวิชาการและสามัญประจำปี ๒๕๖๗ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ เรื่อง AI พันธมิตรใหม่ของบรรณารักษ์

๓. วิทยากรในการสัมมนา

๓.๑ รศ.ดร.ทรงพันธ์ เจริมประยงค์ อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และรองผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓.๒ รศ.ดร.อัญญาธิษฐาน ดิษฐานนท์ ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓.๓ คุณชัยสิทธิ์ อังคะปัญญาเดช หัวหน้างานบริการทำพระจันทร์และหัวหน้าหอสมุดปรีดี พนมยงค์ หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓.๔ คุณรัฐธีร์ ปภัสสรีย์โชติ กลุ่มภารกิจงานจัดการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔. สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดสัมมนา

ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษาสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ร่วมกับหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕. ระยะเวลาที่เข้ารับการสัมมนา

วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๐๐-๑๒.๐๐ น. อบรมออนไลน์ผ่าน Live ที่เพจ Thammasat University Library

๖. งบประมาณที่ใช้ในการสัมมนา

ไม่มีค่าใช้จ่าย

๗. วัตถุประสงค์ของการสัมมนา

๗.๑ เพื่อให้บรรณารักษ์ ผู้บริหารห้องสมุด และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ได้รับแนวคิดและความรู้ในการนำ AI มาใช้ในการปฏิบัติงานได้เหมาะสม พัฒนาบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ มีจริยธรรม และมีสมดุลระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี

๗.๒ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้ AI ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

๘. สรุปเนื้อหาสาระของการสัมมนา

รศ.ดร.ทรงพันธ์ เจริญประสงค์ บรรยายในหัวข้อ “ความท้าทายของห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศในการรับมือกับ AI : มุมมองเชิงนโยบาย” ไว้ดังนี้

- ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI ในบริบทการเรียนรู้และการวิจัย

Generative AI คืออัลกอริทึมที่สร้างเนื้อหาใหม่จากข้อมูลที่มีอยู่ โดยมีข้อสังเกตจาก Sam Altman ว่า AI จะพัฒนาไปตามทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกฝนและประมวลผล ต้นทุนในการใช้งานจะลดลงอย่างรวดเร็ว และมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมจะเติบโตอย่างมาก ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจาก AI ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการทำงาน, การลดราคาสินค้า, ความก้าวหน้าในวิทยาศาสตร์, และการพัฒนาทักษะการปรับตัว ทว่า AI ก็อาจสร้างปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ หากไม่มีกลไกการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

- AI กับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ : ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน AI จะต้องเข้าไปอยู่ในทุกส่วนของห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ ผู้ใช้ และอาคารสถานที่ การจัดการสารสนเทศทั้งการวิเคราะห์ทรัพยากร การคาดการณ์ การแปลงให้อยู่รูปดิจิทัล และการสงวนรักษา ห้องสมุดจะต้องมีพื้นที่รองรับการให้บริการ AI ที่มีหลากหลายรูปแบบและการทดลองใหม่ ๆ ให้กับผู้ใช้

- การกำกับควบคุม AI : แนวทางเชิงจริยธรรมและนโยบาย ด้านนโยบายได้แนะนำ อย่าคิดว่าจะใช้งาน AI อย่างไร แต่ให้คิดว่าจะอยู่กับ AI อย่างไร เพราะปัจจุบันและอนาคต AI จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตเรามากขึ้น ทั้งการทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน เราจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับ AI ให้มากขึ้น วิธีคิดของการทำงานห้องสมุดต่อไปในอนาคต เราต้องรู้จักพัฒนาข้อมูลที่เครื่องเรียนรู้ สร้างสรรค์และต่อยอด รวมถึงเชื่อมโยงถึงกันได้ ส่วนเรื่องของจริยธรรมนั้น แนะนำให้ศึกษาจาก Digital Thailand AI Ethics Guideline

รศ.ดร.อัญญาธิชา ดิษฐานนท์ บรรยายในหัวข้อ “Life space กับการพัฒนาห้องสมุดในทิศทางโลกดิจิทัล” ไว้ดังนี้ การออกแบบและปรับปรุงประสบการณ์ผู้ใช้ (User Experience) หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มุ่งที่การออกแบบ พื้นที่และระบบออนไลน์โดยคำนึงถึงหลัก UX/UI เพื่อให้ผู้ใช้ค้นหาทรัพยากรและเข้าถึงบริการได้ง่ายและสะดวกที่สุดการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พื้นที่อ่านหนังสือ ร่วมสมัย มุมสงบเงียบ หรือมุมสนทนาการต่าง ๆ เพื่อดึงดูด คนรุ่นใหม่เข้ามาใช้บริการมากขึ้น

Library Space Trends

- Flexible & Multi-functional Spaces พื้นที่ที่ถูกออกแบบให้ปรับเปลี่ยนได้ง่าย เพื่อรองรับการใช้ งานที่หลากหลาย เช่น ปรับจากพื้นที่อ่านหนังสือให้กลายเป็นพื้นที่จัดกิจกรรม พื้นที่ประชุมกลุ่มย่อย หรือพื้นที่จัด นิทรรศการเฉพาะกิจได้ การใช้เฟอร์นิเจอร์แบบโมดูลาร์ (Modular Furniture) ทำให้การจัดสรรพื้นที่มีความคล่องตัว สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมและจำนวนนักเรียน/ผู้ใช้ที่แตกต่างกัน

- **Focus on Collaborative & Community Areas** ห้องสมุดกลายเป็น “ศูนย์กลางชุมชน” เปิดโอกาสให้กลุ่ม คนที่มีความสนใจใกล้เคียงกันได้มาพบปะ แลกเปลี่ยนความรู้ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน พื้นที่ Co-Working Space, Maker Space, Creative Lab Coding Club หรือ Book Club ได้รับความนิยมมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ แบบลงมือทำและการทำงานร่วมกัน

- **Blending Physical & Digital Experience** การออกแบบพื้นที่ที่ผสมผสานประสบการณ์การใช้งานรูปแบบ ดิจิทัลกับพื้นที่จริง (Physical Space) เข้าด้วยกัน หน้าจอแบบ Interactive อาจถูกนำมาใช้ในพื้นที่ห้องสมุด เพื่อเสนอคอนเทนต์ที่ปรับตามความสนใจของผู้ใช้หรือใช้เป็น Kiosk สำหรับการค้นหาทรัพยากร

- **Zoning for Different Needs** มีการแบ่งโซนตามลักษณะกิจกรรม อย่างชัดเจน เช่น Quiet Zone สำหรับอ่านหนังสือหรือวิจัยอย่างสงบ Collaboration Zone สำหรับ ทำงานกลุ่ม หรือ Multimedia Zone สำหรับใช้สื่อหลากหลายรูปแบบ

- **Green & Sustainable Library** เน้นการออกแบบอาคารและพื้นที่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานหมุนเวียน การลดการใช้ พลาสติก การวางระบบจัดการขยะอย่างเหมาะสม การใช้วัสดุที่ยั่งยืน (Sustainable Materials) และมีการสร้างพื้นที่สีเขียว (Green Space) หรือสวน นั่งเล่น (Reading Garden) เพื่อส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตและบรรยากาศที่ดี

- **Enhancing User Experience & Well-being** การออกแบบพื้นที่ให้คำนึงถึงความเป็นอยู่และสุขภาพของ ผู้ใช้ เช่น การจัดพื้นที่ให้นั่งสบาย มีโต๊ะยืน (Standing Desk) หรือมุมพักผ่อนพร้อมที่ชาร์จไฟฟ้า มีบริการเสริม เช่น ห้องนวดเบา ๆ (Massage Chair Station), พื้นที่พักผ่อนสมอง (Wellness Area) หรือ บริการน้ำดื่ม/อาหารว่างที่เหมาะสม เพื่อสร้าง บรรยากาศผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้

- **Inclusivity & Universal Design** ห้องสมุดจะคำนึงถึงการเข้าถึงของทุกคน รวมถึงผู้พิการ และผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด (Ramp), ลิฟต์, ป้าย สัญลักษณ์ (Signage) ที่ชัดเจนและเป็นมิตรต่อผู้ใช้งานต่างกลุ่ม มีการออกแบบโดยยึดหลัก Universal Design เพื่อให้สามารถใช้งานประโยชน์จากพื้นที่ได้อย่างเท่าเทียม

- **Interactive Showcases & Exhibitions** ห้องสมุดไม่ใช่แค่ที่เก็บทรัพยากร แต่ยังเป็นพื้นที่จัดแสดง นิทรรศการแบบอินเทอร์แอคทีฟ (Interactive Exhibits) ที่เชื่อมโยงผู้ใช้กับประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ อาจมีโซนทดลอง (Demo Area) หรือโซนนำเสนอผลงาน (Exhibition/Showcase) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมได้โดยตรง

คุณชัยสิทธิ์ อังคะปัญญาเดช และคุณรัฐธีร์ ปภัสสรีย์โชติ เสวนาในหัวข้อ “ความร่วมมือจากพันธมิตรใหม่ในบริการและงานเทคนิค” วัตถุประสงค์ แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อช่วยในกระบวนการวิเคราะห์ และจัดการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด โดยสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พัฒนา "MyGPT" ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ AI สำหรับช่วยงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ โดยมีเป้าหมายให้ใช้งานง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้คำสั่ง (prompt) ที่ซับซ้อน และไม่ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางด้านการลงรายการ MARC ซึ่ง AI ถูกทดสอบในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสร้าง metadata โดยอัตโนมัติ เช่น หัวเรื่อง เลขหมู่ การสรุปเนื้อหา และจัดทำสาระสังเขป การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จาก AI กับมาตรฐานห้องสมุด

เช่น MARC Tags, หัวเรื่อง LC พบว่า ความถูกต้องของการลงรายการ AI ให้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องในระดับ ๕๔-๗๕ % ความแม่นยำของ metadata ขึ้นอยู่กับประเภททรัพยากร AI ทำได้ดีในบางฟิลด์ แต่ยังมีข้อผิดพลาดในบางฟิลด์ เช่น เลขผู้แต่ง, ข้อมูลสถานที่พิมพ์, และหัวเรื่อง สำหรับการสรุปเนื้อหาและจัดทำสาระสังเขป AI สามารถสร้างสาระสังเขปที่มีคุณภาพดี โดยได้ผลดีที่สุดเมื่อให้ AI อ่านเฉพาะ ๑๕ หน้าแรกสำหรับหนังสือวิชาการ สำหรับนิตยสารให้ AI อ่านทั้งเล่มให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า และในบางครั้ง AI อาจสร้างสาระสังเขปที่มีลักษณะคล้ายการโฆษณาหนังสือมากกว่าการสรุปเนื้อหา ส่วนการกำหนดหัวเรื่องระบบ LC นั้น AI จะทำได้ดีเมื่อกำหนดหัวเรื่องให้กับหนังสือวิชาการ แต่บางครั้งก็เกิดความผิดพลาด เช่น หัวเรื่องผิดความหมาย หรือให้หัวเรื่องที่แคบหรือกว้างไป

๙. ปัญหาอุปสรรคในการสัมมนา

-

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา

- **ต่อตนเอง** สามารถนำความรู้เกี่ยวกับ AI มาช่วยในการให้หัวเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ
- **ต่อหน่วยงาน/มหาวิทยาลัย** ความรู้ที่ได้รับสามารถนำ AI ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ อาคารสถานที่ การบริการผู้ใช้ และการจัดการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้

๑๑. เอกสารหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับจากสัมมนา

-

๑๒. สำเนาประกาศนียบัตร/วุฒิบัตรฯ ที่ได้รับการประชุม/ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน

๑๓. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อื่น ๆ

(ผู้รายงาน)..... *Sum Aikorn*

(นางสาววิรวรรณ ศรีสวัสดิ์)

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้น

.....
.....
.....

(ลงชื่อ)..... *Bunyan W.*

(อาจารย์เบญญา หวังมหาพร)

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘